

SLUTTRAPPORT

PROSJEKTNUMMER:	2012/3/0309
SØKNADSNUMMER:	2013/RBM9494
ORDNING:	Rehabilitering (2013)
SØKNADSTYPE:	Rehabilitering MIGRERT
PROSJEKTAVN:	Hva er lyd?
SØKERORGANISASJON:	NORGES DØVEFORBUND
ORGANISASJONSLEDD:	TEATER MANU

OSLO, 15.1.2015

Foto: Teater Manu

Innhold

1 FORORD	3
2 SAMMENDRAG	3
2.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	3
2.2 PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE	4
2.3 RESULTATER OG RESULTATVURDERING	5
2.4 OPPSUMMERING	5
3 BAKGRUNN OG MÅLSETTING FOR PROSJEKTET	5
4 ANTALL PERSONER I MÅLGRUPPEN NÅDD AV PROSJEKTET	6
5 PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE	7
6 RESULTATER OG RESULTATVURDERING	8
7 OPPSUMMERING OG VIDERE PLANER	9
8 VEDLEGG	10

1 FORORD

Denne rapporten vil gjennomgå prosjektet «Hva er lyd? En performativ tilnærming til lyd gjennom kunst» som utviklet seg i løpet av 2013 og 2014. Rapportens struktur tar utgangspunkt i portalen www.extraweb.no og følger kapitlene som kommer frem i denne.

Teater Manu har hatt en svært god kunstnerisk utvikling og bedret sitt omdømme i særdeleshet de siste fem årene. Dette henger sammen med teatrets plan og struktur, men kanskje aller viktigst at teatret har vært kompromissløs i sine iscenesettelser, -iscenesettelser som det allmenne teaterlandskapet har fått opp øynene for.

Denne utviklingen har vært mulig og henger tett sammen med de mange gode prosjektene som har vært mulig å realisere i samarbeidene med ExtraStiftelsen. Prosjektene har gitt mulighet til å flytte teaterproduksjoner og prosjekter lenger enn det vi kanskje ville våget eller hatt økonomi til å gjøre med bruk av egne midler. ExtraStiftelsen har i så måte vært en svært viktig bidragsyter til at Teater Manu har kunnet bevege seg videre og er blitt ansett som ett av teatrene i det allmenne norske teaterlandskapet, og ikke som et offentlig og sosialt støttet prosjekt. Vi blir tatt på alvor, blir anmeldt og får kritikk på lik linje som f.eks. Nationaltheatret.

Vi ønsker å rette en stor takk til ExtraStiftelsen for prosjektstøtte i flere prosjekter over flere år, og nå til å være med å flytte forståelsen av lyd i et kunstnerisk konsept utviklet av døve. En stor takk også til Norges Døveforbund som har vært tydelige og ryddige og gitt gode arbeidsvilkår for prosjektets fremdrift.

2 SAMMENDRAG

2.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Vi ønsket et prosjekt som tar utgangspunkt i døves tilnærming til lyd. Det var viktig for oss at prosjektet ikke fikk en retning der døve lydkunstnere skulle lage individuelle uttrykk som representerte en på forhånd gitt tilnærming eller definisjon av lyd.

Prosjektet hadde to klare målsettinger:

1) Å skape en diskurs rundt lyd for døve og etablere et eierforhold til lyd ved å tilknytte døve lydkunstnere i prosjektet

2) Å gi rom for utvikling av en faggruppe eller å skape en kunstretning som ikke finnes andre steder og som er et rekrutteringsprosjekt for teatret. Ved å åpne opp og være med på å definere at det er greit å være døv lydkunster vil teatret i fremtiden kunne engasjere lyddesignere i teaterproduksjon som har en særskilt kunnskap om lydkulisser i et tegnspråketeater.

2.2 PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE

Prosjektet ble gjennomført i tråd med faseinndelingen beskrevet i søknaden. Vi utvidet fra tre til seks faser. Dette for å tydeliggjøre prosjektet enda bedre.

Fase 1: Forprosjekt i samarbeid med Dans for voksne

Fase 2: Workshops med internasjonale kunstnere som gjesteforelesere

Fase 3: Eksperimentering og forskning

Fase 4: Visninger og publikumsmøter

Fase 5: Avslutningsvisning og presentasjon av prosjektet

Fase 6: Evaluering

I forprosjektet ble det avdekket at vi ønsket prosjektet i en annen retning enn organisasjonen *Dans for voksne* representerte og samarbeidet med dem ble formelt avsluttet. «Hva er lyd?» rendyrket en åpen tilnærming til lyd på døves egne premisser uten nødvendigvis å forholde seg til auditive lydkilder. Med bruk av «skreddersøm» fikk hver enkelt døve lydkunster (prosjektmedlem) jobbe med sin egen tilnærming. Vi engasjerte fem lydkunstnere på grunnlag av audition. De fikk hver for seg anledning til individuell oppfølging og tilgang til ressurser til den enkeltes kunstneriske retning. Fysiske, auditive og visuelle lydtilnærminger m.fl. ble til slutt presentert som fem ulike individuelle konsept i et åpent publikumsarrangement på Teater Manu.

2.3 RESULTATER OG RESULTATVURDERING

Vi er svært tilfreds med å ha oppnådd en balansert tilnærming i et komplekst og sensitivt prosjekt. Evalueringen peker på at døves tilnærming til dette prosjektet har vært preget av åpenhet og lekenhet og at utøverne har kunnet ha eierskap til sitt uttrykk og at publikum, døve og hørende, har vært åpne og lekne i møte med prosjektet. Prosjektet har gitt mulighet for en positiv tilnærming og en diskurs omkring døve og lyd i en performativ ramme.

2.4 OPPSUMMERING

Prosjektet har utviklet seg i tråd med prosjektsøknaden og har oppnådd resultater i tråd med målsettingene. Vi gikk inn i et nytt felt og det var knyttet en del usikkerhet rundt muligheten for å utvikle et prosjekt med åpen utgang og med svært hårete mål. Godt forankret i teatrets kompetanse og nettverk, skapte vi rom og klima for å utvikle konkrete prosjekter, men også en diskurs, en åpenhet og nysgjerrighet i det "umulige" landskapet; lydkunst skapt av døve. Prosjektet vil leve videre i fremtidige teaterproduksjoner.

3 BAKGRUNN OG MÅLSETTING FOR PROSJEKTET

Vi ønsket et prosjekt som tar utgangspunkt i døves tilnærming til lyd. Det var viktig for oss at prosjektet ikke fikk en retning der døve lydkunstnere skulle lage individuelle uttrykk som representerte en på forhånd gitt tilnærming eller definisjon av lyd. Teater Manu har jobbet med flere teaterproduksjoner de senere årene hvor lyd er blitt mer og mer relevant og et akseptert kunstnerisk virkemiddel. Siden det finnes få døve med faglig kunnskap om lyd i en performativ og kunstnerisk kontekst, trekker teatret inn lyd-designere og kunstnere som jobber med utgangspunkt i hørbar lyd. Det er spennende og har ført til en ekstraordinær forflytning av måten å forholde seg til lyd på, så vel for vårt publikum, som for de hørende lydkunstnerne som må tenke lyd på en ny måte. Hørende kan teoretisk forholde seg til døvhets og ut i fra denne utvikle kunst og lyddesign tilpasset et døvt publikum.

Til tross for at døve tradisjonelt ikke tenker lyd som relevant, og kanskje til og med har anstrengt forhold til lyd,- ønsket vi på teatret et prosjekt som tok utgangspunkt i døve kunstneres forhold til lyd og at dette kunne manifesteres i et individuelt kunstnerisk uttrykk. Vi tok utgangspunkt i den kompetansen som finnes på universitetsnivå og inviterte

forelesere og kunstnere til Norge for å la de norske prosjektmedlemmene få bade i kunnskap og muligheter med to klare mål:

- 1) Å skape en diskurs rundt lyd for døve og etablere et eierforhold til lyd ved å tilknytte døve lydkunstnere i prosjektet
- 2) Å gi rom til utvikling av en faggruppe, eller å skape en kunstretning som ikke finnes andre steder og som er et rekrutteringsprosjekt for teatret. Ved å åpne opp og være med på å definere at det er greit å være døv lydkunster, vil teatret i fremtiden kunne engasjere lyddesignere som har en særskilt kunnskap om lydkulisser i tegnspråkteatersammenheng, i teaterproduksjon.

4 ANTALL PERSONER I MÅLGRUPPEN NÅDD AV PROSJEKTET

Prosjektet var et utviklingsprosjekt som etter vår kjennskap ikke finnes andre steder. Siden ett av målene i prosjektet var å skape en diskurs rundt lyd i en performativ ramme, var det viktig å formidle prosjektet både innenfor døves nettverk og kulturarenaer, men også på arenaer hvor hørende gjør refleksjoner og forholder seg åpent og intellektuelt til begrepet lyd. Det var derfor svært interessant å få gi en presentasjon av prosjektet under den *Nordiske Kulturfestivalen* for døve i Finland, en kulturfestival som arrangeres hvert 4. år og hvor deltakerne er kulturinteresserte. I tillegg etablerte vi et spennende samarbeid med *Oslo Quartet Series* som på en smart og leken måte integrerte en tung akademisk musikalsk tradisjon og dets publikum i et nytt og for dem svært ukjent musikalsk landskap. Møtet mellom organisasjonene, utøverne og publikum var et svært usikkert prosjekt med høy risiko, men som på alle måter ble en suksess og som kan generere en diskusjon omkring lyd uavhengig av hørsel.

Prosjektet var tilknyttet ulike arrangement:

Nordisk kulturfestival for døve 2014 (Døves Nordiske Råd), Turku, Finland: 160 personer

Oslo Quartet Series, Gamle Logen 2014, Oslo 300 publikummere

Oslo Quartet Series, Bodø Kulturhus 2014, Bodø 70 publikummere

Døves Kulturdager, Bergen 2014, 250 publikummere

Teater Manu, Åpent workshop 2014, Oslo 150 publikummere

Teater Manu, Avsluttende visning, Oslo 70 publikummere

Teater Manu, Forprosjekt i samarbeid med Dans for Voksne, Oslo 100 publikummere

Samlet fysisk publikum som direkte har forholdt seg til prosjektet: 1100 publikummere

Vi sendte pressemeldinger og var i kontakt med ulike mediehus med ønske om å finne vinkling. Det var interesse og vi var nær en tv-reportasje med NRK kulturnytt, - men glapp i siste innspurt. Vi fikk omtale i Aftenposten 23.11.2014. Artikkelen er vedlagt rapporten. I tillegg ble prosjektet omtalt på [NRK-tegnspråknytt](#) den 26.11.2014.

5 PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE

Prosjektet ble gjennomført i tråd med faseinndelingen beskrevet i søknaden. Vi valgte dog å utvide fra tre til seks faser underveis i prosjektgjennomføringen. Dette for å differensiere og tydeliggjøre prosjektet enda bedre.

Fase 1: Forprosjekt i samarbeid med *Dans for voksne*

Fase 2: Workshops med internasjonale gjesteforelesere og kunstnere

Fase 3: Eksperimenteringen og forskning

Fase 4: Visninger og publikumsmøter

Fase 5: Avslutningsvisning og presentasjon av prosjektet

Fase 6: Evaluering

I forprosjektet ble det avdekket at vi ønsket prosjektet i en annen retning enn organisasjonen *Dans for voksne*. I søknaden så vi for oss at dette samarbeidet skulle videreutvikles etter et felles forprosjekt i 2012. Vi så ganske raskt at ståstedene og retningene på prosjektene var ulikt fundamentert og samarbeidet med dem ble formelt avsluttet. «Hva er lyd?» rendyrket en åpen tilnærming til lyd på døves egne premisser uten å nødvendigvis forholde seg til auditive lydkilder. Med bruk av «skreddersøm» fikk hver enkelt døv lydkunster (prosjektmedlem) jobbet med sin egen tilnærming. Vi engasjerte fem lydkunstnere på grunnlag av audition. Hver for seg fikk de anledning til individuell oppfølging

og tilgang til ressurser tilpasset den enkeltes kunstneriske retning. Fysisk lyd, auditiv lyd, lyd som visuell representasjon gjennom lys og skygge, lyd som komplementær til stillhet var noen av innfallsvinklene i prosjektet,- og som til slutt ble utledet i fem unike presentasjoner av døves kunstneriske tilnærming til lyd.

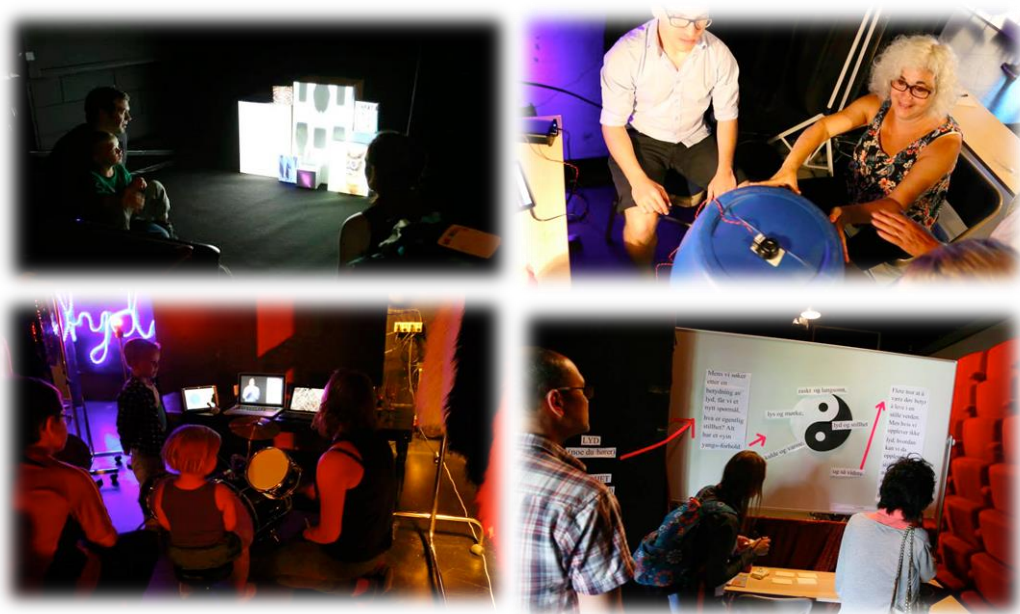

Foto: Teater Manu, Åpen dag (fase 4)

6 RESULTATER OG RESULTATVURDERING

Vi er svært tilfreds med å ha oppnådd en balansert tilnærming i et komplekst og sensitivt prosjekt. Evalueringen peker på at døves tilnærming til dette prosjektet har vært preget av åpenhet og lekenhet og at utøverne har kunnet ha eierskap til sitt uttrykk og at publikum, døve og hørende, har vært åpne og lekne i møte med prosjektet. Prosjektet har gitt mulighet for en positiv tilnærming og en diskurs omkring døve og lyd i en performativ ramme. Teatret har også vist at det er mulig å engasjere døve lyddesignere i teatrets fremtidige teaterproduksjoner.

Evalueringen viser at fase to, fire og fem (jf. kapittel 5) var svært vellykket. I fase tre kunne lydkunstnerne hatt behov for ytterligere fasilitering og oppfølging. Noen av ressurspersonene var internasjonale gjester og hadde begrenset mulighet til å oppholde seg i Norge og å følge opp lydkunstnerne. Behovet for oppfølging må sees i lys av at prosjektdeltakerne ikke er utdannet kunstnere.

At prosjektet etablerte samarbeid med *Oslo Quartet Series*, *Døves Kulturdager* og *Nordisk Kulturfestival* førte til synliggjøring av prosjektet. Det var viktig for prosjektet, teatret og utøverne å møte både døve og hørende interessenter for å utvikle sine konsept, men også for å skape en diskurs som åpent forholder seg til lyd uavhengig av hørsel.

Foto: Teater Manu, fra Nordisk Kulturfestival, Finland 2014

Foto: Teater Manu, fra Oslo Quartet Series, Gamle Logen, Oslo 2014

7 OPPSUMMERING OG VIDERE PLANER

Prosjektet har utviklet seg i tråd med prosjektsøknaden og har oppnådd resultater i tråd med målsettingene. Vi gikk inn i et nytt felt og det var knyttet en del usikkerhet til om vi kunne utvikle et prosjekt med åpen utgang og med svært hårete mål. Godt forankret i teatrets kompetanse og nettverk, skapte vi et rom og klima for å utvikle konkrete prosjekter, men også en diskurs, en åpenhet og nysgjerrighet i det umulige landskapet – lydkunst skapt av døve.

Siden prosjektet har vært svært vellykket vil teatret trekke inn en eller flere av prosjektdeltakerne i teatrets ordinære produksjoner. Et konkret mål er å videreutvikle en lydkunstners konsept med *transdusere*. En lydkilde som skaper vibrasjoner og som kan monteres i teateramfiets stoler eller på gjenstander, for økt taktil opplevelse av lydkulisser som foregår i teatersalen. De fysiske og subtile vibrasjonene, tilfører det visuelle og auditive kunstneriske uttrykket noe nytt og kan i riktige rammer gi en ny måte å se og å oppleve teater på.

Utfordringen for Teater Manu er å finne en portabel, ikke permanent, løsning da vi er et turnéteater. Vi utforsker mulighet for å produsere portable og diskrete sitteputer (100 stk) med integrert transduser som benyttes i de ulike spillelokalene under turné.

Vi er også i kontakt med ulike døveforeninger i Norge med mål om å ta avslutningsvisningen som ble gjennomført på Teater Manu desember 2014 på en turné til ca 5 steder. Vise frem prosjektet og resultatet for et publikum i Stavanger, Trondheim, Bergen og Ål. Byer hvor det bor mange døve som kan bidra til økt eierskap til lyd-begrepet, uavhengig av hørsel og tradisjonell forståelse om hva lyd er.

8 VEDLEGG

1. Regnskapsrapport 2014
2. Sammendrag fra workshop og foredrag, fase 2
3. Aftenposten 23.11.14 («En kaffe med»)
4. [NRK-tegnspråknytt](#) 26.11.14 (screenshot)

Prosjektrekskap 2014 "Hva er lyd?"

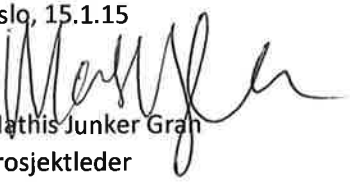
Prosjektnr: 2012/3/0309

Lønn og sos.kostn	52 500
Innkjøpte tjenester og honorarer	300 102
Materiell og utstyr	148 426
Andre prosjektkostnader	83 379
Sum:	584 407

Ubrukte midler pr 1.1.14	460 000
Overføring midler fra 2013	59 871
Egne midler	64 536
Kostnader 2014	584 407
Ubrukte midler pr 31.12.14	0

Bevilgede midler 2013	300 000
Bevilgede midler 2014	450 000
Totale prosjektmidler:	750 000

Oslo, 15.1.15

Mathis Junker Gran
Prosjektleder

OPPSUMMERING FASE 2 – WORKSHOP

Av Megan Matovich, prosjektkoordinator

Vår prosess til et nytt lyd-perspektiv startet da Teater Manu bestemte seg for å la døve selv skape et energirom som er interessant for dem. Teater Manu ønsker å skape en ny forståelse av lyd uavhengig av hørsel. Det kan være et idé-konsept, det kan være visuelt- eller taktilbasert. Med dette som utgangspunkt søkte Teater Manu om midler fra ExtraStiftelsen til prosjektet, "Hva er lyd?».

Prosjektets team besto av seks personer: Prosjektkoordinator Megan Matovich styrte prosjektet i tett dialog med prosjektleder Mathis J. Gran. På grunnlag av audition ble prosjektmedlemmene/lydkunstnerne Lars Petter Lindman, Erica Parker, Eva Skovli, Belinda Stoe og Matthijs Terpstra engasjert i prosjektet. I løpet av 2013 og 2014 samarbeidet vi med å utvikle våre egne konsepter av lyd, til for eksempel teater, kunst, lys, skygge, vibrasjon, farge, filmer, teknologi og lignende. Prosjektet hadde en åpent hus i juni 2014 og en avsluttende presentasjon med panel i desember 2014.

I de første fem månedene av 2014 gjennomførte vi workshoper ledet av døve kunstnere og fagfolk for å få inspirasjon og idéer. Dette var Jeffrey Mansfield (arkitekt og forsker fra Harvard Universitet), Ethan Sinnott (regissør og scenografidesigner fra Gallaudet University i Washington D.C.), Christine Sun Kim (lydkunstner) og Erik Hedin (hørende lydkunstner som har jobbet med Teater Manu i "Jack og Bønnestengelen" og "Jeg var Fritz Moen"). Vi eksperimenterte med deres erfaringer og ferdigheter, og vi fikk inspirasjon til å jobbe med scenerommet og hvordan det kan bli en sterkere sensitiv opplevelse for vårt døve publikum.

I de siste fem måneder har prosjektmedlemmene/lydkunstnerne jobbet videre med sine idéer. De bruker inspirasjoner fra de fire workshopene:

- **Lars Petter Lindman:** "Fysisk lyd" *Hovedtema: Vibrasjoner, "alle lyder", transducer*
- **Erica Parker:** "Rytmask lyd" *Hovedtema: Lyd-equalizer app, trommer, mikrofon*
- **Eva Skovli:** "Visuell musikk" *Hovedtema: Skygge, Farge*
- **Belinda Stoe:** "Visuell lyd" *Hovedtema: Symboler, film/bilde/medier, Madmapper program, "Alle overflater"*
- **Matthijs Terpstra:** "Symbolsk lyd" *Hovedtema: Symboler, film/bilde/medier*

I november 2014 deltok «Hva er lyd – hva er stillhet?» i et for-arrangement (vorspiel) og et etter-arrangement (nachspiel) i et samarbeid med Oslo Quartet Series. Hovedkonserten var med den verdenskjente Artemis-kvartetten. Denne var altså ikke produsert for døve, men alle var selvfølgelig hjertelig velkommen til konserten.

Tenke ut av boksen: Lyd-evolusjon

For lenge siden, da vi var huleboere, brukte vi lyder for å skremme bort farlige dyr. Disse lydene ble rituelle chan. Disse utviklet seg til rytmisk "musikk". Musikalsk instrumental ble oppfunnet og finstemt. Forholdet mellom verden og lyden har utviklet seg til et stort system fylt av kjente sangere med skrikende fans som betaler hundrevis kroner for å se et band synge *live* som i en verdensomspennende «idolkonsert».

Tilbake til huleboerne og hva om de alle var døve? Hva slags "musikalsk" utvikling ville vi ha oppfunnet i stedet for? Hvilke "visuelle" materialer og virkemidler ville de ha utviklet gjennom mange år? Denne tilnærmingen har bidratt til å lede oss til å tenke ut av boksen.

Jeffrey Mansfield: "Legge til døve publikums opplevelse"

22. og 23. februar 2014

Hvem er Jeffrey Mansfield?

Jeffrey Mansfield er arkitekt. Han studerte på Harvard universitet. Mye av hans forskning går ut på å utforske skjæringspunktet mellom døvhet, mainstream, kultur, urbanisme og politikk.

Hva lærte vi av ham?

Han holdt blant annet et foredrag om følelser og sceneopplevelser. Vi diskuterte lydens roller i/på verden, på scenen, og i samfunnet. Vi forsto at lyd ikke bare er en "lyd-bølge" eller "høre-handling": den brukes til å påvirke folk.

Eksempel: Hvis dere ser på en forestilling i strekk, vil det for eksempel være dyster instrumentalmusikk som spilles i omgivelsene. Denne "dystre instrumentalmusikken" er ikke en del av forestillingen. Det spilles bare for stemningen sin skyld.

Hvis vi ser på lyd som en "humørpåvirkning", så kan vi se på andre medium som passer for døve: nyanser, filmer, farger, lys, lukter og så videre.

Scenografi, kostymer og minner

Scenografien og kostymene påvirker indirekte din forståelse av situasjonen på scenen. Man trenger ikke alltid skuespillere til å forklare situasjoner for publikum. La scenografien og kostymene også forklare situasjonene.

Scenografiske eksempler

- Teknologi, store maskiner = "Karakter er et geni og gjør viktige oppgaver."
- Stearinlys, mørke, noen har skrevet brev foran en peis = "Det er natt og beboeren er rik og kanskje skummel."

Scenografi, kostymer og minner eksempler

Orakler er noen prester eller prestinner som opptrer som et medium som gir råd eller forteller profetier. Disse søkte informasjon fra gudene i antikken. De ble ofte kledd i enkle kapper eller hemmelighetsfulle klær.

Men "Oracle"-rollen i Matrix-trilogien tok form av en bestemor som elsker å bake småkaker. I det øyeblikket var hun en mann hun kunne føle seg trygg med. Bestemor er ofte en du kan støtte deg til i vanskelige tider.

Hvilket “oracle” ville du hatt vanskeligheter med å stole på?

Det blir generelt oppfattet slik at mørket er farlig, mystisk og dårlig mens lyset er uskyldig, godt og positivt.

Flere eksempler

Harry Potter

Snape (svarte klær og hår, mystisk) vs Doberlum (hvite klær og hår, godt)

Lord of the Rings

Mountain of doom (mørkt/brann, farlig) vs Rivendale (lys/skinnende, positiv)

Wizard of the OZ

Witch of the west (svart klær og en heks, dårlig) vs. Dorothy (“bambi-øyne” og lyse klær, uskyldig)

Hva fra Jeffreys workshopen ble vi inspirert av?

Jeffrey brukte et videoprogram, Madmapper.

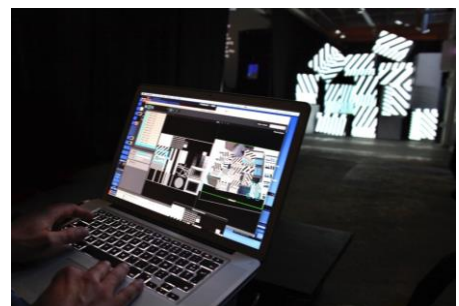
Programmet kan omforme projektorens video til å passe alt. Jeffrey diskutert også om bruk av skygger for foreshadowing. Han forklarte at ikke alt på scenen må ha en hensikt. Noen ting er det bare å legge til publikums opplevelse.

Han viste oss en film av en forestilling, Boris Godunov. Scenen hadde rader med rør som kjører vertikalt gjennom hele scenen, slik at skuespillerne å trekke dem sammen eller fra hverandre og selv klatre i dem. (The set featured rows of tubing that run vertically throughout the stage, allowing the actors to pull them together or apart and even climb them.) Den produsjonen brukte forskjellige lysfarge på strings å styre scenens “vibe.”

Ethan Sinnott: “La publikum være døve med oss”

15., 16., og 17. mars 2014

Hvem er Ethan Sinnott?

Ethan Sinnott har stor kompetanse på mange felt fra regi til scenografidesign. Han jobber på Gallaudet Universitet, det eneste universitet i verden for døve. Han er døv og bruker det som en inspirasjon til å gi noe annerledes på scenen; på en "visuell måte." Han jobber ofte freelans for andre teaterkompanier.

Hva lærte vi av ham?

Vi fikk lære om "Experiential Equivalencies", hvordan en teaterscene for hørende også kan tilpasses døve. (Vi gjorde også et eksperiment med å oversette et manus med ulike lyder, slik at døve publikummere kan få like stor glede av lydene.)

Hva fra Ethans workshop ble vi inspirert av?

Den første dagen spurte Ethan Sinnott oss:

"How do you know you're deaf?"

"I get left out of small talk at school." Svarte den ene

"I need to order an interpreter before a doctor appointment," sa en annen av prosjektmedlemmene.

Ethan ristet på hodet og stilte spørsmålet på nytt. Han ønsket at vi skulle tenke på måten vi reagerer og gjør ting annerledes på bakgrunn av våre «visual beings»-erfaringer i livet. Han ønsket at vi skulle reflektere over at vi reagerer annerledes fordi vi er døve.

Han fortsatte å problematisere viktigheten av å skape et «arkiv av døve/visuelle erfaringer» i teatrene slik at de kan brukes til å intensivere publikums visuelle opplevelse. Hvordan kan vi bygge et arkiv av døves opplevelser? Ethan sa at han alltid bærer med seg en notisblokk med penn, så når han merker noe "typisk døve/hørende," skriver han om det øyeblikkelig. Han ville få oss til å forstå at vi reagerer på, og merker ting ofte annerledes enn hørende, nettopp fordi vi er døve.

Her er noen eksempler vi diskuterte

- Hørende hører at vannet koker. Døve reagerer på damp fra bobler.
- Hørende hører regn på overflater, greiner, lynglimt og torden. De kan snakke sammen uten lys. Døve ser det våte vinduet, lynglimt, lys, lampen som flimrer og føler torden. De bruker lommelykt og stearinlys å se hver andre bedre.

The little things that deaf people do differently needs to be incorporated into the script. Ethan Sinnott always scan scripts for situations that requires sound effects or a high sound reaction, then recreate the sound situation into a visual situation based on our "visual-experience". Those actions can contribute or contribute nothing to the storyline. It could be something as simple as a representation of our experience as deaf people in a "hearing world".

Når han leser et manus, ser han etter scener med lyd og gjør den situasjonen på "døves måte." Hva er døves måte? Det er våre reaksjoner på grunn av at vi er døve. Derfor spurte han oss: "Hvordan vet dere at dere er døve?"

Eksempler på forestillingsscener

Hvor: Rom

Fra manuset: Mor og far har nettopp kranglet. De snakker rolig sammen nå.

Hørendes måte: Mor er i et låst rom. De snakker rolig gjennom en dør.!

Døves måte: Mor er i et låst rom. Far går utenfor til rommets vindu og de snakker rolig gjennom vinduet.

Hvor: på en fest

To venner baktaler en annen venn i rommet

Hørendes måte: Hviske eller vente til dere er alene.

Døves måte: Vennen kan bli i rommet. De to vennene bruker tegnspråk når vennen ikke ser på dem.

Hvor: i et skummelt hus

Fra manuset: Gruppen hører noe opp fra loftet.

Hørendes måte: Gruppen følger med på lyden.

Døves måte: Gruppen ser støv falle fra taket, tepper beveger seg.

Vi trenger å observere også de små tingene som vi gjør forskjellig. Det er flere sekundære effekter av lyd, men vi trenger å finne disse tingene og bringe dem til scenen.

Her er noen "sekundære effekter" eksempler vi diskuterte

Light flashing instead of a doorbell when someone is at the door

Using shadow and dust on the ceiling to replace the often used, "I hear footsteps, but there is no one here", storyline

In larger productions with "town people", hearing people that struggle to walk through two people signing, then ultimately ducking between them

Everyone looks in one direction when something loud happens, the main role, and any other "sign language / deaf" role, will react after seeing everyone's eye gaze facing in one direction.

In addition to his whole point of creating a visual stage, Ethan points out that when using spoken language on the stage, the actors can keep their facial expressions to a minimum while creating different characters through how their voices sound like: nice, patronizing, shy, brave, sinister, and so on. Sign language, on the other hand, relies on the actors' facial expression skills and visibility. Facial expressions are an essential part of sign language and shouldn't be minimized too much. Therefore, Ethan Sinnott explained, we need to create visual effects using our deaf experience. "Let the audience be deaf with us," concluded Ethan.

Christine Sun Kim: "La oss høre med øynene våre også"

7. og 8. april 2014

Hvem er Christine Sun Kim?

Christine Sun Kim er en lydkunstner. Hennes intensjon er å "avlære" lydetikette, det vi er opplært til å forstå som «lyd» (direkte sitat: "Christine Sun Kim is unlearning sound etiquette"). Hun har reist i mange land. Hennes kunstform med lyd er helt nytt for mange mennesker.

Hva lærte vi av henne?

Christine Sun Kim har et spesielt forhold til lyd. I workshopen, spilte vi mye med lyd-bølger og hvordan bølgene påvirker ting som papir, vann, metallgjenstander, trebord og så videre.

Christine liker å bruke skriftlig språk i kommunikasjon med hørende folk. Vi diskuterte om lydens makt i verden er sterk på grunn av talespråk? Hun prøver å ikke bruke tolk når hun formidler sin kunst. Hun liker å bruke iPad til å kommunisere sine poenger og meninger. Hun viste oss hvordan vi kan koble teknologien trådløst til projektoren.

Yin yang av lyd og stillhet

Christine Sun Kim fortalte at alt har et «yin yang»-forhold. For å forstå et konsept, må du ha en kontrasterende konsept. For eksempel, for å forstå mørket, må du ha lys for å ta det bort. Andre yin yang forhold er lys og mørke, kulde og varme, raskt og langsomt, vinter og sommer, og... lyd og stillhet. Christine forklarte lyd som noe vi høre og stillhet som fravær av lyd. Flere tror at å være døv betyr å leve i en stille verden.

“Men,” spurte CSK, “hvis vi ikke opplever lyd, hvordan kan vi da oppleve stillhet? Kan man forstå lyd eller stillhet uten å kjenne begge deler?”

Hva fra Christines workshop ble vi inspirert av?

Christine Sun Kim er veldig glad i lydbølger og deres effekt på forskjellige ting. Hun brukte en “exciter” stereo. Denne kan omforme en hard overflate til en høy klingende høyttaler. Dette kan legges nesten overalt.

Erik Hedin: “Gjør lyd til en sanseopplevelse”

26. og 27. mai 2014

Hvem er Erik Hedin?

Erik Hedin er en hørende lyddesigner og komponist. Han hadde blant annet ansvaret for lyddesignen til produksjonene “Jeg var Fritz Moen” og “Jack og Bønnestengelen».

Hva lærte vi av ham?

Vi fikk eksperimentere med ulike teknikker som visualiserer lydbølger. Vi laget forskjellige lyder (trommer, stemmer i mikrofon og andre ting), så så vi på programmet som visualiserte lydbølgene. Vi prøvde å lære hvordan programmer for lys kunne reagerer på lyd. Han har mye teknologisk kunnskap som vi kan lære mer av, og som vi skulle hatt enda mer tid til å forske i.

Hva fra Eriks workshop ble vi inspirert av?

Erik viste oss programmer som vi kan bruke til å styre forskjellige ting. Det var et kodeprogram, Max6, som kan programmere lys til å reagere på lyd, og en visuell enhet som kan brukes til å styre programmet med hendene dine.

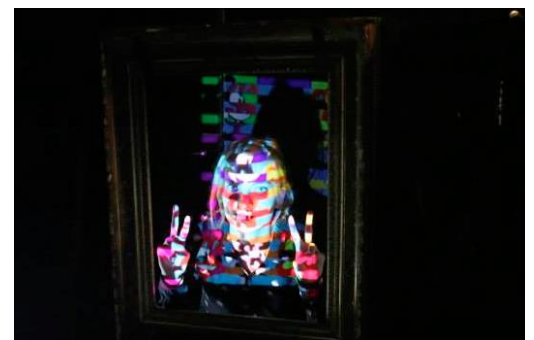
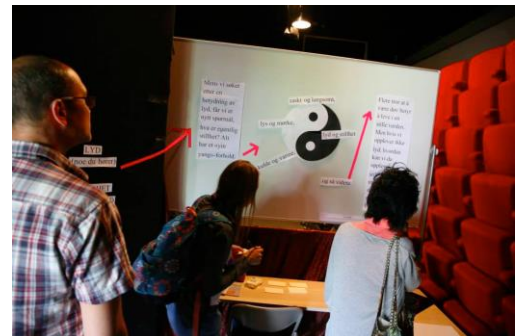
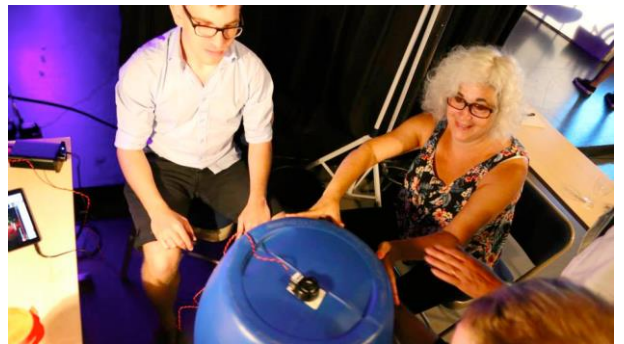
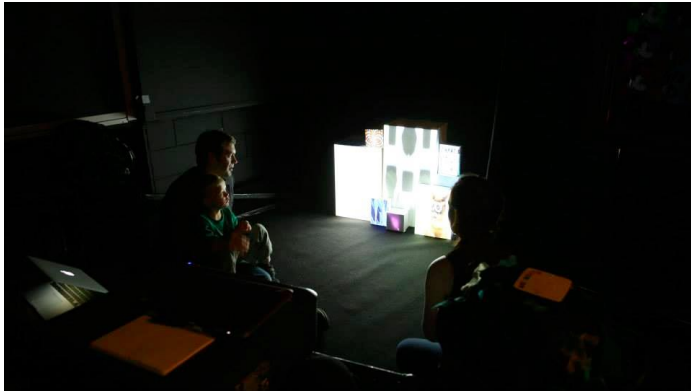
Åpent hus

11. og 12. juni, 2014

Sted: Teater Manu

Concept: We transformed the stage into a space where people could experiment with the team members’ ideas. This gives them the opportunity to get feedback from the public and continue to improve their ideas in fall 2014.

Åpent hus film: <http://vimeo.com/100215478>

Åpent hus bilder:

Nordic Culture Festival of the Deaf 2014

30. juli til 2. august 2014

Sted: Turku, Finland

Hvem: Megan Matovich og Belinda Stoe

Hva gjorde vi: We gave a 40 minutes presentation on Teater Manu's "Hva er lyd?" project. We included what we learned from all four sound artists and how our perspective on sound has transformed.

We had a booth with 3 objects: 1. our PowerPoint presentation, 2. a transducer to create a strong vibration effect on objects such as chairs, tables, balloons and even body parts, and 3. a hand-projector to show video effects using the

Madmapper program.

Artemis-kvartetten

Tirsdag 25.november, Gamle Logen i Oslo, kl 19

Onsdag 26.november, Stormen konserthus i Bodø, kl 19

Teater Manu og prosjektet Hva er lyd – hva er stillhet? var et for-arrangement (vorspiel) og et etter-arrangement (nachspiel).

Hvem: Megan Matovich, Lars Petter Lindman og Eva Skovli

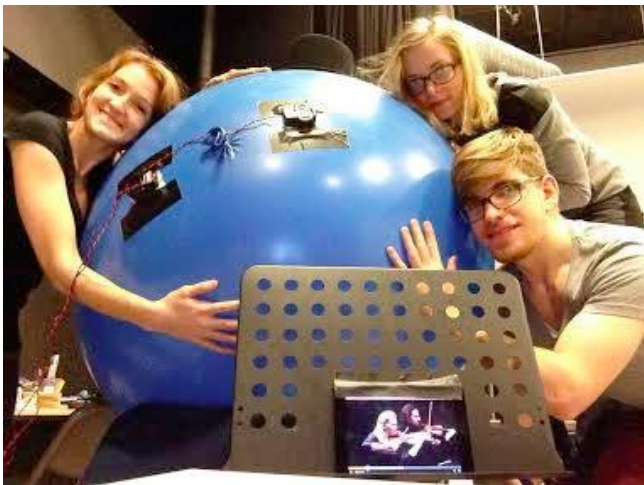
Hva gjorde vi: We had to prepare a 10 minutes performance for vorspiel and 20 minutes for nachspiel.

Vorspiel var en kombinasjon av Belinda Stoes "Visuell musikk" og Eva Skovli og Matthijs Terpstras

"Symbolsk lyd".

Nachspiel brukte vi Lars Petter Lindmans "Fysisk lyd" konsept med Erica Parkers lyd visualiserer app. Vi hadde også store ballonger som lager høye vibrasjoner.

Avslutningspresentasjon med panel

10. desember, 2014

Sted: Teater Manu

Concept: The five team members had to prepare a 10 minutes presentation / preview of their concept that they've formed throughout the year.

Den ferske lederen er utdannet fløytist. «Jeg har ofte spilt med strykere», presiserer hun lattermildt.
FOTO: STURLE SCHOLZ NÆRØ

Artemis-kvartetten, med base i Berlin og Wien, er hørdet med en rekke internasjonale priser.
FOTO: ARTEMIS QUARTET

Klassiske smørbrød, med reker i bokstavelig trengsel, serveres fortsatt i Oslo sentrum.
FOTO: STURLE SCHOLZ NÆRØ

Fire av klodens fremste musikere er på vei til Norge - og tegnspråketeateret Manu. **Katrine Neerland** forklarer hvorfor.

«Også døve har stor glede av konserter»

- Før vi går inn i detaljene her: Gratulerer med nokså ny jobb!
- Mange takk. Oslo Quartet Series er byens eneste konsertarrangør med strykekvartetten i rampelyset. Tilbudet er bare litt over to år gammelt, og i høst startet jeg som den første daglige lederen. Rent musikalsk er den klassiske kvartetformen ekstremt anvendelig, fleksibel og kanskje mer tilgjengelig enn man tror. Hva hadde The Beatles og «Eleanor Rigby» vært uten strykekvartetten?

- Godt spurt. Men la oss heller få avklart: Hva er koblingen mellom tegnspråk og den tyske sensasjonen Artemis?

- La meg først få si at Oslo Quartet Series satser på konserter med de beste internasjonale og nasjonale strykekvartettene. I tillegg skal vårt publikum alltid få noen uventede opplevelser. Nå har vi invitert Artemis-kvartetten til Norge. Dette er et av de beste kammermusikk-ensemblene i verden i dag. I neste uke blir det to konserter som åpner for refleksjon rundt konseptet lyd. Norges eneste profesjonelle tegnspråketeater skal introdusere og avslutte hvert arrangement.

- Etter samarbeid med blant andre Leif Ove Andsnes og Truls Mørk: Hva, konkret, skal

de sterkt prisbelønte musikerne gjøre denne gang?

- Kvartetten opptreer først i Gamle Logen her i Oslo, på tirsdag. Dagen etter blir det konsert i Stormen, det nyåpnede kulturhuset i Bodø. På programmet står blant annet Smetanas selvbiografiske verk, «From My Life». Komponisten skrev det etter at han ble døv.

- Aha. Et tilbud først og fremst for hørselshemmede, dette?

- Tvert imot. Manu-teateret holder på med et helt allment kunstprosjekt som heter «Hva er lyd, hva er stillhet?». Både hørende og hørselshemmede kan forvente en konsertkveld de al-

EN KAFFE MED

Katrine Neerland
og
journalist
Sturle Scholz Nærø

Alder: 28 toneglade år.
Yrke: Ble i høst tidenes første daglige leder for Oslo Quartet Series. Konsertarrangøren støttes av blant annet Kulturrådet og Oslo kommune.

Aktuell med: Tirsdag opptreer Artemis-kvartetten i Gamle Logen i Oslo. Onsdag spiller de i Stormen, Bodøs nye kulturhus. Konsertene er et samarbeid med Teater Manu, som bruker tegnspråk som scenespråk.

Hvor: Etoile Bar, øverst i Grand Hotel, Oslo 1.

På menyen: 2 kopper svart kaffe. 1 glass kommunalt vann fra Maridalen. 1 rekesmørbrød.

dri før har vært med på. Artemis-kvartetten opptreer på vanlig måte. Overraskelsene kommer på vorspielet og nachspielet.

- Vorspiel? Nachspiel?

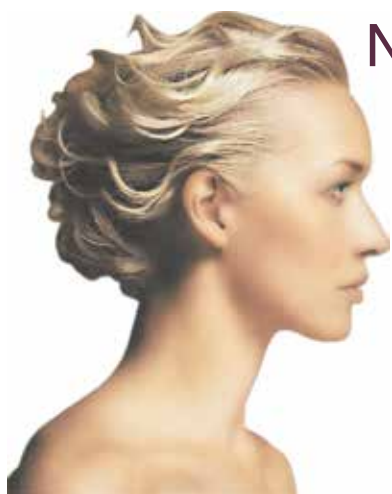
- På de faste konsertene har Oslo Quartet Series alltid arrangementer i for- og etterkant. Ideen er å åpne både tanker, ører og indre dører. Denne gang skal Manu-teateret presentere begrepet «lyd» på ufattelig mange måter. Blant annet kan publikum prøve en stol som formidler musikk med vibrasjoner. Under forrige konsert, med Vertavo-kvartetten, var de involverte i Manu-teateret inviterte til å sitte på første rad.

- Hvorfor akkurat der?

- Også døve og hørselshemmede har stor glede av konserter, forteller de. I en strykekvartett kommuniserer fire personer på et veldig tett, intimt plan. Musikerens ansiktsuttrykk, bevegelser, kroppsholdning og selvfølgelig vibrasjonene fra instrumentene: Personer med hørselshemning kan oppleve kammermusikken vel så sanselig som oss som hører med ørene.

- Oslo Quartet Series er sannelig en konsertarrangør utenom det vanlige?

- Takk for den. Det er jo selve hensikten!

NYHET – HYDRAFACIAL HUDBEHANDLING!

Introduksjonstilbud kun kr 1.200,-

- Unik dyprens og skånsom peeling
- Fjerner «sorte prikker» og døde hudceller
- Tilfører fukt og glatter ut tørre linjer
- Tilførsel av antioksidanter gir sunn og frisk hud med ny glød

HUDEN SER FANTASTISK UT ETTER EN HALVTIME MED BEHANDLING!

AKADEMIKLINIKEN

Tlf. 22 06 00 03, Hoffsveien 92, 0377 Oslo (tidligere Ellipse Klinikken)

www.akademikliniken.no

Kvartett i samarbeid med Teater Manu

NRK

Nyheter

17:48